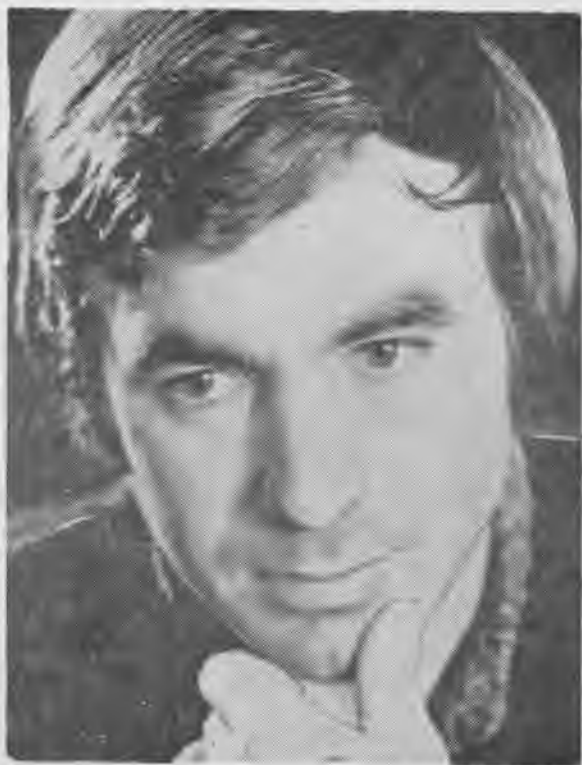

84(2P=Балк)
Б 479
С 15 113

МУТАЛИП БЕППАЕВ

ТОЛКЪУНЛУ
ДОЛАЙ

С. (Билал) 2
Б 479

Б $\frac{4702100000-038}{М 125(03)-84}$ 43-84

«Эльбрус» китап басма • 1984

БАЛЛИ
ТЕРЕГИМ

13.01.77

Бирде ташдан,
Бирде кырдыкдан,
Бирде тамычидан,
Бирде сабийден,
Бирде
 жулдуздан
Къарадым бу дунягъа,
Къарадым кесиме...

Эшитеме,
Умутуму
 умутуна
 жете,
Къазимни излеген
Ташны ауазын.
Кёреме жолда,
Санга тарыгъа,
Жиляй тургъан,
Чапыракъны жанын.
(Хар эрттен сайын
Шыкъыда,
Гюрбежи аллында
Ушакъ этебиз
Къазим экибиз...)

АҚҒЫЛМАН

Къули Къайсыннга

Емюрле
 бѣленип тизгиннге,
Чыгъадыла
 къагъытны бетине —
Жазады акъылман...
Мен кетсем —
 келирле башхала,
Сен кетсенг —
 абыныр жырыбыз:
Жаз, жырла —
Жырлайды жаз.
Ай да, кюн да
 ата сѣзюнгден —
Жаша,
Жашат къаяланы,
 тауланы —
Сен жаныса аланы.
Ынчагъанды
 жол жанында,
Бизни узакълагъа ашыра,
Жаралы таш да,
Алай тѣзгенсе,
Жараларынг окъуна
 жырлай,
Палахланы барын да,
Чегемли акъылман.
Къазим, Гомер, Пушкин, Лорка —
Болгъансыз бирге,
Болгъансыз бир бирге тыянчакъ —
Эсимдеди мени да
Ол ахырат жылла...
Чыпчыкълача уча терек чапыракъла,
Жерни

Аперим бу алапат жайгъа,
Эменлери камчылагъа ушагъан таулагъа...
Ёмюрле

бёленип тизгиннге,
Чыгъадыла
къагъытны бетине —

Жазады акъылман:
Агъарадыла алмала,
баллиле,

Жан киреди темирге,
сёзге,

Тохтайды заман...

О, заман!

Сен кетерсе,
келгенингча,

Тамблагъа атлай,
Алай бир кесек мычы, —

Тохта,
тынгыла, эшит,
ангыла, —

Жырларча

Бар

келлик ёмюрледе...

— Мен кесим да билеме

Аны ёлмезлик атын:

Кюнле ата сёзлеринден —

Жазады акъылман.

Терекле жашиллене

Къышхыда

жылыуундан —

Жазады акъылман,

Жырлайдыла

жугъутурла жырларын —

Жазады акъылман,

Жашаугъа къайтара кетгенлени,

Азатлыкъны —

жазады акъылман.
 Бар жараларын дунияны,
 Ез санларына
 сыйындыралып, —
 Жазады...
 Ол такъыйкъа
 тохтатады ёлюмню,
 Сау этеди ёлгенни,
 Жюрютеди кюнню,
 Сюелтеди
 Абынган адамны,
 Саркъдырады сууланы,
 Жандырады жулдузланы.
 Ол туугъунчу да,
 Кёп жюз-минг ёмюр
 мындан алгъа,
 Мен сезип келгенме
 Аны сюеллигин
 Аллымда,
 Тохтатырыгъын
 сёзюню кючю бла
 Чапханамы...
 Мен кетсем —
 келирле башхала,
 Сен кетсенг —
 абыныр жырыбыз.
 Жаз, жырла,
 Жырлайды жаз,
 Тохтаталгъанса заманны...
 Жазады
 Чегемли акъылман...
 Жырлайдыла аны
 Жырларын
 Бар
 Келлик ёмюрле!
 Яникой, 1977 ж.

БАЛЛИ ТЕРЕГИМ

О, терегим
 мени,
Балли
 терегим,
Ёсген
Къатымда...
Чакъдынг,
Чиммакъ-акъ
 чакъдынг,
Уллу гюлге
 ушайды
 чырайлыгъынг.
Тангны ашыкъдыра,
Ашыкъдым
 сени кёрюрге,
Эрттен аязда:
Чайкъалгъан,
Аз-маз
 чайкъалгъан,
Гюл чапыракъларынгы,
Бир
Бирлерине
Тыяниган,
Назик,
Инчге
 бутакъларынгы...
О, ариулукъгъа
 таралгъан
 лёкъу
 шинжиле,
О, заманны
 ётююнден
 азайгъан
Терек чапыракъла,

Бузлагъан чабакълача,
къаладыла
Къарда ызларым.
Бузлагъан чабакълача,
къарайдыла
Ызынгдан
ызларым...

15.07.83

Домбраны
Къылында ойпагъан
Бармакъча да
болалмай,
Тамычыны учуунда
белинлей
Инчгеди бюгюн
Сени бушууунгдан
Былай бек
азайгъан
Чабакълы суучукъ
(Чабакъчыкъ
окъуна
Сыйыналмай къалды,
Чабакълы суучукъну
къылында
Ойнаргъа)...

Къалдым,
Ауанасындан талгъан
талча,
Сени атынгы
сагъына,
Сенден кенгде...

М. Ч. К.

— Сениме, —
сен
десенг...
Атынг болса кёгюм,
Толса сенден кёлюм,
Кери кетер ёлюм...
— Сениме, —
сен
десенг...
— Сениме, —
сен
десенг...
Чагъар кышда агъач,
Жюрек да — къарылгъач,
Ёлюм — манга къууанч...
— Сениме, —
сен
десенг...

11.12.81

Къайынла,
Учаргъа хазырланган
къанкъазлача,
Къагъадыла
къанатларын,
Сени
Ётюп баргъанынгы
кёрселе
(Ашыгъадыла,
Ызынгдан учаргъа,
къайынла)...

Ачы улуй,
Итле талагъан
бёрюлей,
Жараларыммыча,
Жулдузланы
жалай,
Къачып барама,
Сюймеклигим,
Сенден да,
Кесимден да
апчып...

02.06.82

Жуунады
Жулдуз жауунда,
Ууучу тола
Жанган тамычыладан,
Таулу къыз...
Къалай тамаша
жарыйдыла
Аны
Жулдуз жугъу санлары...

Кеслерича
гитче мыганы
Тутдула сабийле,
Элтдиле
къанатлы гыганы
Ала юйлерине...
Андан
сорургъа суйдюле,
Билирге суйдюле
сабийле
Къалай учаргъа
боллугъун...
(О, баламкъанат
эрттенлик,
Кёзню къаматхан...
О, тынч, къанатларын
къагъа,
Учуп баргъан
кюн...

О, кюнню
Баламкъанат тюбюне
къысылып тургъан
Мыга балачыкъ)...

14.12.82

Умутуму
Кёгет жулдузларын
Юзеди кёгюмден
къарамынг
(Баллими
Тамаша чакъгъан
билезик юзмелтлерин
Титедиле
Сууукъ желни
бармакълары)...

27.07.82

Жокъ жүрегимде
илхам да,
Нени да унутдургъанды
жангызлыкъ...
Бахча арада,
Жангы чакъгъан
алмача,

Кѣз аллымда
Жыяу жолчукъну
баргъанынг...

20.10.82

Къайгъылы
чыкъырдайды
Чорбагында юйчюкню
Сакъ жауун,
Бизни
Экибизни
сагъайта
Шош жууукълукъдан...

Сен, харип,
ажашдыңг,
Ажашдыңг —
къабышдыңг,
Терсине тартышдыңг,
Телиге
байлашдыңг...
Сен менде
ажашдыңг,
Ажашдыңг —
къабышдым...

16.12.82

Тууарылгъан
 арбама
Чарх излей,
Гитче кѣлчюкге
 узалдым,
Айны,
Дингил сунуи,
(Мени жаным
 бир къоймайды
Кюнюнде, тюнюнде да
Санга термилгенин.
Бусагъатчыкъда
 чакъгъан
Балли терек
Къаты желге
 ашыкъгъанча)
Ай — дингилден
Башын къаратын,
Кимни эсе да
 эниклей,
Зауукълу жырлайды
 зауаллы макъа...

АЙ

Ай-ай-ай!..
Къалай жаланды
 ай:
Къышхыда
 къабыша,
 къалтырай,

Кѣкню
кѣк бузунда
учхалай,
Баргъан
ай...
Ай-ай-ай!..
Къалай жаланды
ай:
От жагъа
жылыугъа
учханлай,
Уяла, уяла, уяла,
Мияла
кѣзлени
къучакълай,
Баргъан
ай...
Ай-ай-ай!..
Къалай жаланды
ай...
Жылы жай...
Баллиде да
жырлай,
Хар будай
бюртюкден да
къарай,
Баргъан
ай...

Жырлады
къанкъаз жырын.
Билмей ёлюрюн...
Ёлсем да,
жырланмаз жырым,
Сени къолунг тиймесе
Назмуму бетине!

Биягъы
кёк къанатлы
Ёз къанатларында
Келтирди сени сыфатынгы
(Эки элия жыжым
Къарамынг).

Тар бууамлада
бууулдула
Сёзлерим,
Санга жеталмай,
Сюйгеним!..

ЖАНЫУ

Чыкъ.
Бу жатыуну кьоюгъуз,
Чыкъ кетгинчи
Чалыгъыз...
Чыкъ тюшгенди, —
Чыкъ...
Ой, хомухла,
Къобугъуз,
Бу жатыуну кьоюгъуз
(Ийнекле,
Кьоюгъуз,
Ынгырдай,
Макъыра)...
Чыкъ.
Чыкъ тюшгенди, —
Чыкъ...
Дурула,
Бурула,
Тюшедиле гагъыла
Чалгъыгъа
(Игчиклеча
Чабадыла
Дурула.
Бурула,
Чалгъыгъа тагъыла).
Чал,
Чал, чалгъычы, —
Чал,
Чал болгъунчу
Чал, чал.
Чал болсанг да
Чалырча,
Чал.
Чал, чалгъычы,
Чал...

Айран тарта,
Къошар эди

тамата:

— Ай, бу айран,
бу айран,
Ансыз болур эдик
хайран...

— Ай, бу бичен,
бу бичен,
Не тынч ишди
айран ичсенг...

Жашла,
Тикден

тикге жюзе

(Ташла —
Тыйгъыч белгиле —
Чалгъыны

жолун юзе)...

Жыйын кичиси —
Гузей,

Чалгъысы сынып,
Чалыргъа кюсей,
Олтура эди

мудах.

(Ай, бу айран,
бу айран,
Ансыз болур эдик
хайран...)

19.07.82

О хахай!
Акъай суучукъ,
Биягъы
 жарыкъ ауазынг
Элгендирди мени:
Къалай тѣздюм,
Къалай юздюм
Кюнлерими
 сенсиз...
Ташдан ташха
 секирген
Жюрюшюнгю
 жумушакълыгъын,
Бийикден энишге
 учханынгы
Жарыкълыгъын...

Бичакъла
 ойнайдыла,
Санларын санай
 токълуну...
Тѣгерекден
 жанадыла
Чалгъычыланы кѣзлери,
Алада къайпай
Этлери бла
 толу къазанла
(Емюрле
 къыстау ѳтедиле —
Ашыгъышлы кемеле.

Быкыылада
 чибинле
Къурманлыкъ этедиле,
Халал
 адамланы
Чомартлыкъларын
Махтай)....

30.07.82

Дурула кюнлюмде,
Кюнден иче,
Кеф болгъанча,
Бир бирлерине
 кыысыла,
Жатадыла,
Батанладан
Гебенлеге секирирге
 ашыгъа...

26.07.82

Сакъ жауун
 жетди
Дырынчыланы,
Къошдан узакъда.
Балчыкъда учхалата,
Ашыгъышлы жетдирди
 балаганнга
!Бу къанлы кюзде
 къачхынчылыкъны да
Унутдуруп заман)...

●

Быкыгъа тагъылгъан
къойну санлары,
Къып-къызыл булутлача,
Жапдыла
кюнню бетин...

26.07.82

Жыя, санай
барсам,
Тамам эки
жылым
Ётдю чалгъыда
(Нечик
Сейир адам
болур эди
Биринчи
Чалып башлагъан)...

ЖУЛДУЗ
ШИНЖИЛЕ

02.07.80

Эттеяны Мусагъа

Юллели
 къартла,
Жарты жумуп кёзлерин,
Тютюн тарта,
Тебиретедиле
Ныгъышда
 сагъышларын:
Апон урушха
Аресейни
 жашлары бла
Кетген таулуланы
Артха чакъырыргъа
 кюреше
Атларын...

АГЪАДЫЛА
ЧАПЫРАКЪЛА

Агъадыла,
Агъадыла
 отха чапыракъла,
Уча-уча,
Сабыр айлана,
Жете, жана,
Жарыкъ бере,
Къошула
Къара топуракъгъа.
Агъадыла,
Учалгъанларына
 къууанганча,
Агъадыла...
 отха чапыракъла...

Сен кюню
 болалдынг
 сабийликни,
Сен кёгю
 болалдынг
 сабийликни,
Сен жыры
 болалдынг
 сабийликни,
Сен кесинг
 къалалдынг
 сабийликде
(Сен жетсенг да
 акъсакъал
 жыл саннга,
Жокъ къартлыкъ
 бир заманда да
 санга!..)

Тынч-тынч, шош-шош,
 жерге тие,
Жерни къагъады
 бюртюклерин,
Атча женгил,
Женгилкъанат
 жауун...
Чабышырла хансла,

Кёзлерин ача,
Баппуш балачыкълагъа
ушай,
Аланы жюрюшлери —
Жашил къанатлычыкъладан толур
Уллу ёзен
(Ёзен ёрге —
бийикге
Учуп баргъан сунар
тюшлеринде)...

24.09.82

Малла жазгъа
Къыйналып чыкъгъанларын
унугадыла,
Арлакъда,
Аулакъны жашиленнгенин
кёрюп
(Къалай женгил
жетедиле
Аланы къарамлары...
Нечик терк сезедиле
аланы ауузлары
Кырдыкны
тамашалыкъ татыуун)...

ЖЮРЕГИМЕ

Ётерле,
Кетерле
Кюнлеринг — кюйме,
кюл!

26.09.82

Биягъы
 нѣгерлерим,
Ажашхан тайлача,
 кишнейдиле
Кюнлерине
 жолну табалмай...

14.12.82

Ажашды
Ажашмаз жеринде,
Тепсеуге алданып,
 тепседи
Бу сыйлы
 жеринде,
Кесини кѣрюнде,
Тартына
 кѣрюрге,
Таулуну тѣрюнде,
Чинг чархсыз,
 ѣз жаным...

02.03.83

Михаил Қизиловха

Жулдуз
 шинжилени,
Мырхыкларын
 айыргъанлай,
Айыра,

Аламны
Таралмагъан чачындан,
Жыяды,
Юшюй тургъан
ууучуна,
Жарлы поэт...

ХИРОСИМА

Къара кюн
Кюйдюрдю акъ кюнню...
Адамла,
Къургъакъ гыстылача жана,
Терилери,
Зыккыл кийимлеча,
жерге

Салына,
Чабадыла суугъа,
Бир бирлерин
эзе
Алгъаракъ ётерге кюреше,
Илипинге
(Ала чабадыла,
Суугъа жеталмай,
34 жылны)...

Къанкъазла —
Замансыз
 ёлюп кетген
Къагъанакъланы
Жырланмагъан
 жырлары.
Къанкъазла —
Сабийлени
 аналарын чакъыргъан
Къычырыкълары
(Къанкъазла —
Сабийсиз къалгъан
 аналаны
Айтылмай къалгъан
 бешик жырлары)...

23.06.82

Г. Чубачха

Биягъы бахчабыз,
Тереклерини
 акъ толкъунларында
 чайкъала,
Къайтаргъанчады
Къышны сифатын артха..
Алай къанатлыланы
Къанат
 къакъгъан жырлары
Экиликден
Къутхарады
 эсибизни...

Думп болурла,
Мен тизген
 тизгинле
Уллу Тюрк кьагъанат
Думп
 болгъанлай,
Къарс кьагъарла
Шо манга тѣзгенле,
Битгенча къанат алагъа..
Дуппургъа да
 къарай,
Жырла да жырлай,
 солурла
Жарлы мискинле...
Къабырымдан келе,
Атым айтылса, чючкюре,
Жарлы мискинле...

АКЪСАКЪ КЪАТЫН

Тыякълагъа минип
 барады ол къатын,
Аны мудахлыгъы —
 ачы ургъан —
 къамичи...
— Жорт-жорт — терк-терк,—
 ашыкъдыра
 ючаякъ атын..
Тыякълагъа минип
 барады ол къатын,
Сабийлигин,
 кѣз аллында, окъла чачып...

14.07.82

Тейри кылычла,
Башларын Чабакълыгъа сугъуп,
Ичедиле суудан.
Бусагъатчыкъда озду

жауун:

Суу бойнунда
Ташчыкъланы санай,
Чикай-чикай
эте,
Ауушдан ары —
Гюржюге...

Учарла жулдузла
кечеледе,
Бюгече учханча Чегемимде.
Учарла, учарла ахшамлада,
Назмула чакъдыра
жюрекледе...

Къудай Маштайгъа

Джамбулда,
Сабийлигиме
тюбешип.
Къайтдым артха,

Жашагъан элиме
(О, къалай
ачы кычырды
Ызымдан,
Мени иймезге
кюреше,
Жетижыллыкъ жашчыкъ)...

АЛМА-АТА

Алма-Ата.
Алма-Атам...
Атынг
Мени сагъайта,
Танг атдырама —
Санга
жетерге ашыгъа...
Алма-Ата,
Алма-Атам...
Жашил толкъунларынгда
Жюзе алмала,
Танг да
ата,
Кюн да
барады,
Бишген алмалай,
Кёкню
сай табагъында
Тёнгерей,
Башыг бла
Мени таба,
Алма-Ата.
Алма-Атам...

Бёркюн жалар
Къонгур ийнек
Аны сауа тургъан
къартны.

Къонгур ийнек,
Бар жерлени
ёлмезлик аллахыча,
Ышныр эте,
Сюеледи арбазда...

Назик кёкде
жулдузла —
Тюекле.
Къарасам алагъа,
Атынгы сагъына,
Къуюла макъамла
жерге
(Сени жетерге ашыгъа,
Къошула макъамгъа,
аязгъа,
Учама, учама)...

СОГЪАДЫЛА ОРГАНЫ

Согъадыла,
Согъадыла
органы:
Жиятадыла,
Сарнатадыла
аны...

Биз а
Макъамча сезебиз
Ол жияуну,
Биз а
Сёзле къурайбыз
Ол сарнаугъа,
Биз а
Сюймеклик жырлайбыз,
Сюймеклик ёсдюре
Сарнаудан...

Кёк,
Кенгден
 кенгнге
 кете,
Барады,
Тереклени
 жерге ийилте,
Мени
 ызындан элте,
Таула бла,
Агъачла бла,
Суула бла,
Узакълагъа
 узая да,
Мени
 сакълай да,
Дагъыда къача...

КЪАРТ БЁРЮ

З. Хусейн

Бёрю улуду,
Ач бёрю,
Къарт бёрю.
Жерге къапланып,
Къарай кёкге,
Болушлукъ тилегенча
аллахдан,

Улуду дагъыда
Ач бёрю,
Къарт бёрю...
Тёгерек шошайды:
Шыбырмамайдыла
Чёпле,
Ташла да...
Бар тёгерекде
Тауушсуз,
Тауушлукъ.
Ариулукъ.
Жалан да
Ууалгъан
тишлерин
чайнагъан,

Кючден солугъан,
Бир жарлы
жан
Кёрмейди затны,
Эслемейди
тамашалыкъны...

Ётген
Эски заман
Келди эсине:
Къарыулу

санлары
элтгенлери

Маралны ызындан,
Жетгени маралны
Тюшдю эсине...

Сора
Тюшдю дагыда,
Тоюп,
Ашамай,
Бир бутну кьойгъаны...

О,
Къалай
Лчы улуду
Ач бёрю,
Къарт бёрю,
Ол бутну
 тюшюре эсине,

Лчы,
Бек ачы...
Заман,
О, заман!
Бу жанны
Къартайтхан,
Пелиуан санларын
Фука пурагъа
 ушатхан,

О, заман
(Экинчи кюн
 сюрюучю,
Сюрюп бара кьойларын,
Тюбеди
Бёрю мыллыкга:
Кючсундю сюрюучю,
Кёп кьоюн
 урласа да
Бу бёрю,

Кючсундю,
Кёзлерин сыйпай,
Сюрюочю).

Бюгюн
Башха кьолда,
Жерге кьапланып,
Къарай кёкге,
Болушлукъ тилей
адамдан,
аллахдан,

Улуй-улуй
Ёле болур
Башха бёрю,
Ач бёрю,
Къарт бёрю...
Башха кьолда,
Бюгюн,
Башха бёрю.

Мен кетсем,
Жилямасын киши,
Жетерикди халкъымы
Манга дери жилягъаны.
Мен кетсем,
Жилямасын киши...

ЫННАҚАНЫ ТИЛЕГИ

Жауун, жауун,
Жау, жауун,
Сокъур жауун,
Сакъ жауун...

Кёкню жерге
Сыкъ жауун,
Жерден ёрге
Ал ауун.

Сабий ичген
Ырдауун,
Акъсай баргъан
Къарт гургун —

Аланы да
Ая дауун,
Кери кетсин
Алдауунг,

Бизге жетсин
Жарауунг...
Жауун, жауун,
Жау, жауун,

Сокъур жауун,
Сакъ жауун...

КЪАНЫМЫ
ТАРЫХЫ

Урушну булгъанган къара бораны таулу халкъны да кѣплерин сибирип кетгенди туугъан жерлеринден кенгнге. Мен бу хапарны, мындан бир бѣлек жыл алгъа, таулу тиширыудан эшитгенме. Эри аны урушда жоюлгъан эди. Юйде болгъан таматала ачлыкъдан, жалангачлыкъдан ауушхандыла. Хар бири, дуннидан кете, анга осуят эттгенди, жангыз сабийни сау-саламат ѳсдюрююн тилей.

Ол заманда жашчыкъгъа тюгел 5 жыл окъуна болмай эди. Бала кыйын ауруп, кѣзлерин да ачалмай къалады. Эшике — сууукъ къарлы жел. От тиргизирге — отун жокъ... Факъыр ана, амалын тауусуп, жашчыкъны ѳз къоюн жылыууна кысып, бушуулу жиляй эди...

— Ёлме... ёлме... балам...

Ач кѣзлеринги, балачыгъым... Сени манга осуят этгендиле... Сен ёлмезге керексе... Ач кѣзлеринги... Ёлме... Ёлме, балам...

Ёле тургъан жашчыкъ, ананы жүрек жылыуундан къарыу алып, жашаугъа къайтханды...

Шам таулу анагъа тийишлисича ыспас этерге сѳзню кючу жетмейди...

Анама, юйге, ашыгъама...
Къалай шош барады заман.
Эки сѳзюне,
Жылы къоллагъа **тыянганча**,
Тыянып —
Жукъларма.
Кѣп жыл
жукъламагъанча —
Жукъларма...

1982 ж.

*Къаялада бизни бурун тилибизде
жазылгъан жазуула табылгъандыла.
Алагъа аталып жазылгъан тизгинле.*

Минг кере,
Минг кюнде
Бола келген
Сюнгюшледе,
Минг кере
Минг Отрарынг,
Минг кере
Минг Гомеринг,
Минг кере
Минг Фарабийинг,
Минг кере
Минг Кязиминг
Замансыз
 кетселе да
Арадан,
Минг кере,
Минг келир
 кюнде,
Ала сени
Ёлюмсюзлюкге
 жетдирдиле,
Ёмюрлю ташлагъа
Жан салгъан
Мени бийик,
Къыпчакъ —
 Балкъар-Тюрк
Тилим!

*Абу Насир Мухаммед ибн Мухаммед
ибн Тархан ибн Узлаг аль-Фараби
ат-Туркиге аталган назму.*

Жылла — юзmez,
Желде — тѣzmez...

Кюнюм къарар —
Атар Отрар

(Жут чакъ бичакъ
Марай кыпчакъ)...

Ёлюм, ёлюм —
Къайда тѣзюм;

Къайда ёзю,
Бийик сѣзю?

Кетди кенгнге,
Билим тенгнге.

Аль-Фараби,
Аль-Фараби,

Некди ара —
Кенг, араби?!.

Минг жыл алдан
Бууам тардан

Чыгып келдинг,
— Мен — сиз! — дединг.

къанатларын.

Кырдык да
 къарады,
Жырым да
 къарады,
Къарады, къарады...
От отлайды,
Талайды
 Отрарны
(Ненча Шекспир,
Ненча Спиноза)...
От отлайды,
Талайды
 Отрарны
(О, къара
 къадар...
Кюн батар да
Дагъыда
 атар —
Атармы
 Отрар)?..

СУЛТАН-БЕК

Мында,
Черек бойнунда,
 Шканти ауулда,
Жаратды аллах
 сабийни,
Кеси да
 сейирге къалырча,
Кесича бир кюй аллахны...
Кюн тёнгерей,

Кёк — сай табакъда,
Чингиз-Ханны
бетинлей,

Къан жугъу,
Къан жаудура,
Ёмюрле —
такъыйкъала.

Такъырлыкъ. Къытлыкъ...

Бир сакъ жауунлай,
Жерге тюшедиле
Тёгерек

тепсеуде,
Ахыр кере башла,
Адам башла...
Башлармы адам,
Жангыдан жана,
Жарыкъдан къана...

О, къана,
ариурукъ!

Санга да жол
Къылычла, сюнгуле

юслеринде
сюркеле...

Толкъунланады долай,
Толкъунланады алай,
Сабий бешиклей,
Къайыкъныча тебирете,
Къайыкъныча тебирете,
Халкъымы илхамын...

Ол долай а,
май долай
угъай, —

Чингиз-Хан долай...
Къачаннга къачаргъа,
Жашаргъа,
ачыргъа,

Қъайры ашыгъыргъа?

О, жүрек, сен чулгъа

Адамгъа, чархлагъа,

Аламны барын да

алалал,

Жарыкълыкъда къалалал...

О, жарлы таулула,

Жабыла кюнюгюз,

Қъара кюнледе туудугъуз,

турдугъуз.

Шукур, шукур,

Жер-Суу-Анагъа,

Ташада жашагъан

ташлагъа —

Қъудурет тамычылагъа...

Ёлюм, ёлюм

кёрдюнг:

Кёрледен толтурдунг

жерни,

Файгъамбар төрледен...

Минг жылланы

Чуусуз эталдынг

халкъымы,

Алалдынг жасакъгъа

къан хакъны, къан хакъны...

Тейриле, аллахла,

бир бирлерин соя,

Жерни инсансыз къойдула.

Болдула

кёплюклери бла

Сансыз, сыйсыз,

ыспассыз,

иймансыз...

Жаратды

жарлы къудурет

Черек бойнунда,

Къып-къызыл кьойнунда
жырчысын;

— Сынсысын, — дегенча, —
сынсысын;

— Камлансын, — дегенча,

— Жыр бла
къамалансын

(Хар болгъан

Халкъ жыргъа

Хакъ эди

Жан салгъа.

Къобузу аны

Ойнады: жаны

Жаннганын кёре,

Шулпулу

булут

Шорхагъа букъду,

Жырчыгъа бурулуп).

— Кёралсын, — дегенча, —

кёр алсын...

Минг халкъланы

сыныча,

Минги тау.

Минг халкъланы

сыныча,

Хар таулада

жашагъан,

Минг халкъланы

сыныча —

Минги тау...

Бар ёмюрлени

баргъаныча,

Жырны

къууатлы жырланнганы.

Жаралы кюнню

жаныча,

Къобузну кылллары...

Къаст этди,

къаст этди,

Жангыдан

къарс ишлетди:

Юйретди

тепсеуде теберге.

Буюккъгъан хаада

уюгъан жулдузланы

Къоркъуулукъ жукъудан

уятды...

Таулуланы

деу чархларын

Бурултду жаны бла

жангыдан.

Кеси нюрюн макъамындан

жерге узалтды:

Бирлетди,

Бир тилде тиллетди, тилетди,

Шимал Кавказны —

а-къыл-ман-лан-ды-рал-ды,

Заманны учууун

Кеси ууучунда

туталып,

Жыягъа жыялып,

къобузун жан-лан-ды-рал-ды,

Жа-лын-ды-рал-ды заманны —

Къолларыны,

кыллларыны

Жесири эталып...

Чайковскийге тынчыракъ,

Чайковскийге тынчыракъ,

Анга дери

болгъанланы

Ишлери —

ызлыкъланып,

Илхамыны тамырлары

Тегерекден кѳучакѳланып.

Согѳулса да алгѳа

Кѳобузу тынчыракѳ.

Бар халкѳы болушду:

кѳоллашды,

кѳорлукѳлукѳ,

кѳолайлыкѳ...

Султан-Бек а жалан

Кийимден,

ашарыкѳдан,

билимден,

бийликден,

халкѳындан, —

Жалан фахмусу —

назмусу, назмусу,

измиси...

Жалан да

жалан жюреги.

Кѳатында

Узакѳ череги,

таулары —

Узакѳлыкѳ тузакѳда

Кавказы, Кавказы...

От жанады,

Кѳандан кѳана,

Кѳеп кѳаты,

От кѳатды,

Бек кѳаты...

Минг жылны —

Жинк жолну...

От жанады,

Кѳандан

кѳана...

Кел, кѳатыл,

Кѳобарал,

Кѳолгѳа ал,

Кѳараял...

БАМ ДА — КЕСИ ЮЙЮМЧА

Узакъгъа бармасанг, кенгден къарамасанг, алай бек билялмайса, ангыламайса туугъан жеринги жылыу нюрлю сыфатын. Андан, мингле бла кычырымдан, санга жууугъуракъ болгъанчады не татлы тенгнгинг да.

Жерибиз. Нечик игиди, къадар сени бла жашарча жаратханы бизни. АлаMAT акъсакъал къартларыбызны ауазларын эшите, аланы къатында олтургъаныбыз, кюнлей жарыгъан бетлеринден кёзюбюзню айыраламай. Къууатлы да, берекетли да отоулада къобуз согъула, къарс да къагъыла, бармакъларында сюелип бийик учаргъа хазырланган лянчинлеча жашларынг; аланы жанларында уа бирде шош аязчыкъда учуп баргъан терек чапыракълача тынч, бирде уа къууанчны терклигинде къарылгъачлача учхан кызыларынг...

Ма аны ючюн болур, къайда айлансанг да, табийгъатны да бизде таулуланы къатларында, жанларында ёсген чинарла бла, къайынла бла, назыла бла тенглешдиресе. Ол зат кеси аллына болады. Да ансыз да жарамайды, нени да биз жууукъ илишанланы юслери бла ётдюрюп, жууукълашдырабыз кеси жүреклерибизге. Аллай бир кезиуде батышха жете баргъан кюнню кёргенимде, къатымда мени бла бирге келген жерлешлерим, жанымда уа тауча сёлеше тургъан Толбаева Асият, мында БАМ-да, эки-юч жылны ичинде жашагъан. Артха, туугъан жерине тансыкълыгъын сёзле бла айтып бошайлмагъан, аны бизге къараууну да, тансыкълауун да. Ким? Къачан? Не ёмюрде? Къаллай суратлау бла ангылатыр?

Баям, бу кезиуде, къалай эсе да, жаратхан

кеси кёзюнг бла кёргенге жетген а не! Мында ишлегенле бла тюбешиуледе нени да жомакъ къанатларындан айырыргъа онг тапдым. Зауукълукъдамы огъесе кыйынлыкъдамы ишлейдиле бу жашла бла кызла? Тынч туююлдю алагъа, алай мындагыла кыйынлыкъдан къачмайдыла. Ала биледиле, ангылайдыла кыралыбызгъа бу темир жол бек кереклисин. Аперим, минг кере аперим аллайлагъа, тынчлыкъдан эсе кыйынлыкъла келтирген жигитликни сайлагъан инсанлагъа! Ала табийгъатны ариулугъун кеслерини аламатлыкълары бла кенгертгендиле, уллайтхандыла.

Кюнерма!
Кюнде кююрме,
Санга энерме да
Жаныуда кюерме,
Кеталмай,
Артха къарай,
кетерме,
Тансыгъымы алалмай,
Жарыкълыгъынгы
унуталмай...

Кюнерма!
Кюн энерми,
Сени жанынгдача,
аяздан —
Анам биширген
хычинлей!
Дагъыда,
Дагъыда мындача...

Биз баргъан элдеде, бир бёлек жыл мындан алгъа, жалан да терекле шууулдагъандыла, батмакъла асыры кёпден, бери хазна болмагъанды жол да. Энди уа ариу мекамла ишлен-

страль. Алай, не медет, къанлы урушну хата-
сындан мында башланган къурулушну жа-
баргъа тюшдю. Битеу адам улусу кыралы-
бызны азатлыгъы ючюн, жанын — къанын
аямай, къазауатда...

Жангыдан тюшдю ишни башларгъа жетми-
шинчи жыллада кыралыбызгъа... Бизни жер-
лешлерибиз да кепдюле мында. Мени эсимден
кетмей эди анда, узакъда да Къабарты-Мал-
къарны 60-жыллыгъына аталгъан байрам.
Анда тырналып квалгъан эдиле бу назмуну
бир-бир тизгинлери, юйде уа жазып бошаргъа
кюрешдим.

Бюгюн жырлайды кюнюнг,
Талада назик гюлюнг,
Назылы майданларынг,
Къайынлы къаяларынг,
Жулдузлу шауданларынг,
Кийикли къауданларынг,
Бийик тёппеледе — къар, —
Тепсе, Къабарты-Малкъар!
Ёсе кьол аязынгда,
Къууат бере танглада,
Долай толкъунлу будай,
Жырларынгы шыбырдай,
БАМ — дагъы жерлешлеринг,
Айтдыра бар ишлерин,
Жарыкъ жашнай, алгъа бар,
Тепсе, Къабарты-Малкъар!
Закий къартла ныгъышда,
Ал бурун жыр жырлауда,
Жашынг, кызынг, — окъууда,
Сабанда, къурулушда,
Сабий кезден танг ата,
Кери бизден бар хата,

да, кеси юйюнгдеча тюбейдиле санга, кьонакьбайлыкь эте. Эсингден кетмез тюбешиуле сакълайдыла, жолгъа атланган хар кимни да. Неден да бек узун жолунгу бирси кыйырында кесинг тилли, кесинг жерли, кесинг элли адамгъа тюбеу. Къалай уллу хычыуунлукъну береди экеуге да ол такыйкъа. Анда узакъ — жууукъ БАМ-да уллу байрам бара болур бизни жерлешлерибизни, аланы шуёлларыны юйлеринде да. Республикабызгъа — 60 жыл. Ол алапат байрамгъа аталып къуралгъан эди бизни ары барыуубуз да. Бусагъатда уа мени кесими сёлешиуумде Ата журтума аталып эртте жазылгъан бир назму бла шагъырей этерге сюеме.

Жюрюген

жерлериме

Ызымдан келдиле

Тауларым,

Халкъым,

Хар шуёхумда

къалды,

Мени излей,

Малкъарым...

Байкал-Амур темир жолну орманны ичи бла ишлеп барадыла. Адам жашамагъан жерле бла. Алай ол жерледе шёндюге дери киши жашамагъанды дерге жарамаз. Бусагъатда орман агъачла болуп тургъан жерледе бурун заманлада тюрк халкъла жашагъандыла. Енисей сууну жагъасында табылгъан Енисей-Орхон жазулу сын ташла да анга шагъатлыкь этедиле. Бюгюн мен бизни узакъ ёмюрледе жашагъан ата-бабаларыбыздан къал-

Мени
ата-бабаларым:
Бумын-кѡагъан,
Истеми-кѡагъан.
Тюрк халкъны
кыралын,
Тѣрюсюн
Билдиле бирликде тута,
Элпекли эте билдиле.
Дунияны
тѣрт мюйюшюнде
Жашагъан халкъла
Былагъа
душман бола
Башладыла...
Кѣп сюнгюшдюле,
Кѣпню кыырдыла,
Бой салдырдыла:
Башлары
болгъанланы
Башларын ийилтдиле;
Тобукълары
болгъанланы
Тобукъландырдыла...
Кѣк тюркле
Къууатлыкъ тапдыла
мамырлыкъда.
Билимли кѡагъанла,
Алп¹ кѡагъанла
эдиле ала;
Буйрукъчулары,
Халкъы да
Билимли, алп,
тюз эдиле ала.

Алп¹ — батыр

Къозгъагъанлары ючюн;
Бирлик арадан кетгени ючюн,
Тюрк халкъ
Бирликни ычхындыргъаны
ючюн...

Ёлюм жетди
тюрк халкъгъа, къагъаннга.

Къытай халкъгъа
болдула ала

Кеслерини
къаты кишилик уллары бла,

Кеслерини
ариу къызларыны

Къызлыкълары бла

Къул.

Тюрк таматала,

Тюрк атларын

атып,

Къытай таматаланы

Къытай атларын

тутдула.

Къытай къагъаннга

Бой салдыла.

Къытай къагъанны

Къагъанча кёрдюле.

Элли жылны

ичинде

Кючлерин, къарыуларын

Анга бердиле.

Алгъа

кюн чыгъышха дери

Ала сюнгюшледе

бардыла,

Бердиле

Къытай къагъаннга

Кеслерини бирликлерин,

Бар төрелерин.

Тюрк

къара халкъ

Алай айтды:

«Алгъа бир халкъ эдим,

Энди халкълыгъым

къайда?

Кимле бирлешдирелле

башха халкъланы?»

Дагъыда айтды:

«Къагъанлы халкъ

эдим —

Къагъаным къайда?

Не къагъаннга

Кючюмю, къанымы

береме?»

Алай айтды,

Алай айта,

Къытай къагъаннга

Жау болду.

Жау болгъанлыкъгъа

Бир бирге

тыянмады,

Бир бирни

тутмады.

Жангыдан Къытайгъа

Бой салды.

Мынча хорламны, кючню

Къытай къагъаннга

бермез ючюн,

Тюрк халкъы

«Елейим, седирейим», —

Деди да,

Жокъ бола,

Елюмге бара

башлады...

Биз тюрк халкъны
Алай кѣтюрдюк,
Алай бек эдик,
Алай монг эдик:
Бу кезиуде
Къулларыбыз къулла тута
Башладыла;
Кичиле
Уллуланы билмей
башладыла,
Сабийле
Аталарын билмей
башладыла,
Алай сейирлик эди
халкъыбызны байлыгъы,
Алай сейирлик эди
бизни таматалыкъ
Этгенибиз.
О, Тюрк халкъ,
Эшит!
Бийик Тенгри тѣппенгден
басмаса,
Тюбюнгде сыйлы Жер-Суу
тешилмесе,
Ким жокъ этди
Сени къыраллыгъынгы,
Тѣренги?
О, Тюрк халкъ,
Тобагъа къайт!
Сен кесинг
Терс ишле
этгенинг ючюн
Билимли къагъанынга,
Сени,
Санга ийнаныуда,
Алай бийикге

Бийик Тенгри
Тюрк халкъны

аты, кючю

Жокъ болмаз ючюн
Атамы — къагъанны,
Анамы — къатынны

кѣтюрдю,

Бирлешдирди.
Тюрк халкъны

аты кючю

Жокъ болмаз ючюн

Кесими

Бийик Тенгри

Къагъан этди.

Мен

Бай халкъгъа

къагъан болмадым,

Мен

Къагъан болгъан халкъны

Къарны ач,

Юсю зыккыл, —

Жарлы, амалсыз

халкъгъа

Къагъан болдум.

Кичим, Кюл-Тегин бла

биз сѣлешдик,

Атабыз, эчимибиз,

Таматалыкъ этген

халкъны

Аты, кючю

жокъ болмаз ючюн.

Тюрк халкъ ючюн

Тюнде жукъламадым,

Кюнде тынчаймадым.

Кичим Кюл-Тегин бла,

Эки буйрукъчум бла бирге,

Ёлюм чегине жете,
Кюрешдим сюнгюшледе.
Анча сюнгюшню ётдюм,
Къаллай бир байлыкъ
жыйдым,
Аз халкъны
бек этдим...
Манга бойсуннган
халкъла, къагъанла
Болгъан жерледе
Игилик сепдим.
Жерни
Тёрт мюйюшюнде жашагъан
халкъланы
Барысын жумушатдым:
Тобукълары
болгъанланы
Тобукъландырдым,
Башлары болгъанланы
Башларын ийилтдим...
Мени кичим Кюл-Тегин,
Алам бийикликге чыгъып,
Учуп кетди.
Онжыллыгъында
мени кичим
Кюл-Тегиннге
эр ат
Аталды.
Оналтыжыллыгъында
Бизге Къытайны
бештюменли ¹
Аскери келди —
Сюнгюлешдик...

Тюмен ¹ — он минг

Кюл-Тегин
жыяу аскер бла,
Алгъа атып кесин,
Жюгени бла
сермеп алды таматаларын —
Онг-Тутукъну.
Аны сауут-саба
кереклери бла
Къагъаннга
элтип берди.
Ол аскерни
биз анда
Къургъатдыкъ.
Анга
жыйырма бир жыл болгъанда,
Биз Чачи-Сенгун бла
сюнгюлешдик.
Кюл-Тегинни тубюнде
эки боз,
Бир да тор ат
ёлдюле;
Сауут-сабасына
Жюзден артыкъ окъ
тийди —
Жигит башына
бири да тиймеди.
Аны эрлигин
О, Тюрк халкъ,
Сен иги билдинг.
Ол аскерни
биз анда
Тогъудукъ...
Эчеми къагъанлыгъында
Бирлик болмай
башлады халкъда,

Зарлыкъ, душманлыкъ
баш алды халкъда.

Тогъуз огъуз халкъ

Кеси халкъым эди.

Жер бла кёк

булгъаннганы ючюн

Ол бизге жау болду.

Бир жылгъа

беш кере сюнгюшдюк.

Биринчи кере

сюнгюшгенде,

Кюл-Тегин

Азман акъ атха минип,

Уруп кетди:

Алты эрни

чанчды,

Жетинчини,

жерде жагъалашханда,

къылычлады.

Экинчи кере

сюнгюшгенде,

Кюл-Тегин

боз Аз атына

Минип кетди:

Бир эрни чанчды,

Тогъуз эрни

Ол тогъуду,

къача,

Ючюнчю кере

биз огъузла бла

Сюнгюлюшдюк.

Кюл-Тегин

акъ Азман атха

Минип кетди:

Эки-юч эрни чанчды;

Аскерлерин къырдыкъ,

Эллерин алдыкъ.
Тёртюнчю кере,
Тюрк халкъ,
аякъларын бошлап,
Экили болургъа
хазыр эди...
Бизни озуп келген
жау аскерни,
Кюл-Тегин къачырды,
Аланы биз суутдукъ, кьууа.
Бешинчи кере
огъузла бла сюнгюшдюк.
Кюл-Тегин
Акъ Аз атха минип
кетди,
Эки эрни чанчды,
Къалагъа бармады,
Ол аскер анда ёлдю.
Къышлап,
Жазгъыда огъузлагъа
аскер бла бардыкъ.
Кюл-Тегинни юй
башчысы этип
Къойдукъ.
Жау огъузла
Юйлерибизге
чабышдыла.
Кюл-Тегин,
Акъ Огъурсузгъа минип,
Тогъуз эрни
сюнгю бла суутду,
Чатырлагъа жибермеди.
Мени анам — къатын,
Сиз, аны ызындан баргъан
Кичи анала,
Келинлерим,

Кичи жууукъларым,
Мени улларым,
Мени халкъым.

Кюйчюле, сыйытчыла
келдиле

Дуняны төрт мюйюшюнде
жашагъан халкъладан.

Келдиле тамгъачыла,
Оба юй ишлеучюле,
Ташчыла, оюула

этиучюле...

Кюл-Тегин учду
къой жылда,

Он жетинчи кюнде,
Тогъузунчу айда.

Жыйырма жетинчи
кюнде

Биз асырау къурадыкъ.
Оба юйню, ариу
оюуланы,

Анга атап,
Ташда жазууланы,
Биз жарытдыкъ,
Маймул жылда,
Жетинчи айда,
Жыйырма жетинчи кюнде.

Кюл-Тегин,
Къыркъ жети жыллыгъында
Учуп кетди...

Бир заманда да унуталлыкъ туююлме бизге
анда чегемли жаш тюбегенин, къалай эсе да,
эсимден кетип къалгъанды аны тукъуму, аты
да. Биз солургъа тохтагъан эдик. Барыбыз да
къобузчуну къуршалап къарс къагъа тургъа-

ныбызлай, къатыбызда бир машина тохтады да, къара шинли жаш чабып келди...

Ууакъ-уллу ташладан топпа-толу жер. Жюрюрге да къыйын эди мында. Келе келгенлейин, чегемли жаш тепсеп башлады. Мен, аз, кѣп жашагъан эсем да, бир заманда да кѣрмегенме тойгъа кесин алай атхан. Не да унутулду, жалан да сейирсиниу — нѣгерлерими кѣзлеринде. Бизни къарс къагъыуубузну тауушу, кѣкню да бийлегенчады. Не да тохтагъанчады тѣгерекде: узакъ, жууукъ болсун. Ташла да сыйдам болуп, кийизни окъаларына ушап башладыла. Тюз да аякъ бармакъларында барады сора уа, чурукъларын да бир жанына быргъап. Солуу алгъанлай, бизден тиледи аны бла бирге барырыбызны. Юч жыл юйде болмагъанын да айтды. «Нѣгерлерим барыда кавказчыладыла, къалай къууанырла сиз келсегиз, — деди, — нени да иги, алапат къурарбыз, тилейме!» Биз анга поездге бек ашыкъгъаныбызны ангылатыргъа кюрешген эдик. Кертиси да алай эди, артха жарым сагъатдан тебирей эдик. Жарсыдыкъ. Хар бирибиз бла да къучакълашып, ашыра, бизге: «Сау болугъуз, туугъан журтуму хауасын, жылыуун, солуун, мында, манга бералгъаныгъыз ючюн, биз энтда да анда тюбеширбиз».

Машинабыз жеринден тебирегенликге, биз а, барыбыз да, ол жашны къатында къалгъанчабыз...

БАМ — Яникой. 1981 ж., июль.

А Т Л А Р Ы

БАЛЛИ ТЕРЕГИМ

«Бирде ташдан...»	7
«Эшитеме, умутуму...»	—
Акъылман	8
Балли терегим	12
«Бузлагъан чабакълача...»	14
«Домбраны кылында...»	—
«Къалдым...»	15
«— Сениме —, сен десенг...»	—
«Къайынла...»	16
«Ачы улуй...»	—
«Къарасам санга...»	17
«Сёзюм да жокъ...»	—
«Жууунады жулдуз жауунда...»	18
«Кеслерича гитче мыганы...»	—
«Умутуму Кёгет жулдузларын...»	19
«Жокъ жүрегимде илхам да...»	—
«Къайгъылы чыккырдайды...»	20
«Сен харип ажашдынг...»	—
«Тууарылгъан арбама...»	21
Ай	—
«Жырлады къанкъаз жырын...»	23
«Биягъы кёк къанатлы...»	—
«Тар бууамлада бууулдула...»	—
«Аллахымдан да тилейме...»	24
Кечеле	—

ЖАНЫУ

«Анда бийикде зурнуклача...»	27
Чалгъычылагъа	—
«Элекчады шалашыбыз...»	29
«Биягъы Бедик къатында...»	—

«Мында дурула, гебенле арасында...»	—
«Ташла — тыйгыч белгиле...»	30
«О хахай! Акъай суучукъ...»	32
«Бичакъла ойнайдыла...»	—
«Дурула кюнлюмде...»	33
«Сакъ жауун жетди...»	—
«Быкъыгъа тагъылгъан къойну санлары...»	34
«Жыя, санай барсам...»	—

ЖУЛДУЗ ШИНЖИЛЕ

«Юллели къартла...»	37
Агъадыла чапыракъла	—
«Сен кюню болалдынг сабийликни...»	38
«Тынч-тынч, шош-шош...»	—
«Малла жазгъа кыйналып...»	39
Жюрегиме	—
Поэт	40
«Бахчабызда терекле»	—
«Биягъы нёгерлерим	41
«Ажашды, ажашмаз жеринде...»	—
«Жулдуз шинжилени...»	—
Хиросима	42
«Къанкъазла...»	43
«Бнягъы бахчабыз...»	—
«Думп болурла мен тизген тизгинле...»	44
Акъсакъ къатын	—
«Жыяу жолчукъла...»	45
«Кёгюрчюнлеча уча-уча...»	—
«Тейри кылычла...»	46
«Учарла жулдузла...»	—
«Джамбулда, сабийлигиме тюбешип...»	—
Алма-Ата	47
Шошлукъ	48
Къонгур ийнек	—
«Назик кёкде жулдузла...»	49

Согъадыла органы	—
«Кёк кенгден кенгге кете...»	50
Къарт бёрю	51
«Мен кетсем...»	53

КЪАНЫМЫ ТАРЫХЫ

Кюйгенлени тюшлери	57
«Минг кере, минг кюнде...»	60
Абу Насир Мухаммед	61
Отрар	62
Султан-Бек	63
БАМ да — кеси юйюмча	69

Муталип Азнорович Беппаев
ТЫСЯЧЕКРЫЛЫЙ ОКЕАН

С т и х и

на балкарском языке

Редактор *С. М. Моттаева*

Художник *Х. Х. Атабиева*

Художественный редактор *И. Г. Абрамов*

Технический редактор *С. А. Мусукаева*

Корректор *Р. А. Кучменова*

ИБ № 1101

Сдано в набор 24.02.84. Подписано к печати 16.04.84.
Ч01511. Формат 70×90^{1/32}. Бумага офсетная № 1. Гар-
нитура литературная. Печать высокая. Усл. печ. л. 3,66.
Усл. кр.-отт. 3,88. Уч.-изд. л. 3,79. Тираж 400 экз. За-
каз № 1458. Цена 45 коп.

Издательство «Эльбрус»

Нальчик, ул. им. адмирала Головки, 6

Полиграфкомбинат им. Революции 1905 года

Госкомиздата КБАССР

Нальчик, проспект им. Ленина, 32

Беппаев М.

Б 479 Тысячекрылый океан : Стихи и поэмы.— Нальчик : Эльбрус, 1984.— 100 с.
45 к. 400 экз.

Стихи и поэмы М. Беппаева о нашем современнике, Родине, любви к женщине и природе горного края.

Б 4702100000-038 43-84
М 125 (03)-84

С (Балк.) 2